

MERSİN OFİYOLİTİ (G-TÜRKİYE) RE-OS İZOTOP SİSTEMATİKLERİ: YİTİM KARAKTERLİ OKYANUSAL KABUK VE KROMİTİT OLUŞUMUNDA KABUKSAL ¹⁸⁷OS KATKISI

Samet Saka^a, İbrahim Uysal^a, Recep Melih Akmaz^b, Utku Bağcı^c,
Emrah Yalçın Ersoy^d

^aKaradeniz Teknik Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 61080 Trabzon, Türkiye

^bBülent Ecevit Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 67100 Zonguldak, Türkiye

^cMersin Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 33110 Mersin, Türkiye

^dDokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 35210 İzmir, Türkiye

(sakasamet61@gmail.com)

ÖZ

Yitim zonlarındaki ergime ürünlerine ait jeokimyasal karakter sunan Neo-Tetis okyanusunun güney kolu ile ilişkili Mersin ofiyoliti, manto peridotitleri ve onları üzerleyen ultramafik-mafik kümülatlar ve volkanik ürün olan bazaltlardan oluşmaktadır. Mersin ofiyolitine ait, çok evreli kısmi ergime süreçleri boyunca tüketilmiş ve sonrasında kısmen zenginleşmiş ergime kalıntısı manto peridotitleri ve ultramafik kümülatların taban kesimleri ekonomik olarak önemli kromit yatakları içerir.

Kromit kristallerine ait yüksek Cr# [Cr/(Cr+Al)] değerleri (0.70–0.84) ve düşük TiO₂ içerikleri (<0.27 ağırlık %) yanı sıra kısmen düşük toplam Plâtin Grubu Element (PGE) içerikleri (111–400 ppb) ve kondrit değerlerine oranlanmış PGE grafiklerinde osmiyumdan (Os) palladyuma (Pd) doğru gözlenen negatif yönseme, Mersin ofiyoliti ile ilişkili kromitlerin, önceden tüketilmiş bir manto kaynağının yeniden ergimesiyle oluşan boninitik ergiyiklerden itibaren kristallendiklerine işaret etmektedir. Manto peridotitlerini temsil eden bir örneğe ait ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os oranı (0.12926) ilksel üst manto değerine (0.1296) oldukça yakın olmakla birlikte, ultramafik kümülatları (0.13243–0.13885) ve mafik kümülatları (0.15828–0.26263) temsil eden örnekler daha yüksek ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os oranlarına sahiptir. Kromit örneklerinin birçoğu ilksel üst manto değerine göre kısmen daha düşük ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os oranlarına (0.12811–0.12949) sahip olmakla birlikte, incelenen bir kromit örneği ilksel üst manto değerinin üzerinde (0.132269) ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os oranına sahiptir. Ofiyolitik kayalara ve kromitlere ait Re-Os izotop verileri, ilksel ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os oranı 0.12938 olan ve 85.8±3.6 (MSWD = 0.92) milyon yılı temsil eden bir izokron oluşturmuştur.

Neo-Tetis okyanusunun ~240 My önce açılmaya başladığı ve bu açılma sırasında ilksel üst manto bileşimindeki (¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os = 0.1296) bir mantonun ergimesi ile Re'un mantodan tamamen uzaklaştığı ve ergiyik faza geçtiği düşünülürse, ergime kalıntısı mantoya ait ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os değerinin ~0.1279 olması beklenmektedir. Buna karşılık, incelenen kromit ve kümülat kayaları temsil eden örneklere ait hesaplanan kısmen yüksek ilksel Os izotop oranları (¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os_{kromit} = 0.12796–0.13219; ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os_{kümülat} = 0.12933–0.13159), Mersin ofiyolitine ait kümülat kayaları ve kromitleri oluşturan yitim karakterli ergiyiklere, yiten okyanusal kabuktan türeyen önemli miktarda ¹⁸⁷Os girdisinin olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mersin ofiyoliti, manto peridotiti, Re-Os izotopu, kromit, kümülat kayalar

Bu çalışma TÜBİTAK 109Y219 numaralı proje ile desteklenmiştir.

**RE-OS SIGNATURE OF MERSIN OPHIOLITE (S-TURKEY):
¹⁸⁷OS CONTRIBUTION DURING THE SSZ TYPE OCEANIC
CRUST AND CHROMITITE GENERATION**

**Samet Saka^a, İbrahim Uysal^a, Recep Melih Akmaz^b, Utku Bağcı^c,
Emrah Yalçın Ersoy^d**

^aKaradeniz Technical University Department of Geological Engineering, 61080 Trabzon, Turkey

^bBülent Ecevit University Department of Geological Engineering, 67100 Zonguldak, Turkey

^cMersin University Department of Geological Engineering, 33110 Mersin, Turkey

^dDokuz Eylül University Department of Geological Engineering, 35210 İzmir, Turkey
(sakasamet61@gmail.com)

ABSTRACT

The Mersin ophiolite, formed in a supra-subduction zone tectonic setting in the southern branch of the Neo-Tethys ocean in southern Turkey, is composed of mantle peridotites and overlying ultramafic to mafic cumulates and basalts. The multi-stage melting residue of highly depleted and re-fertilized mantle section and the lower part of the ultramafic cumulates from the Mersin ophiolite contain economically important chromite deposits.

High-Cr# (0.70 to 0.84) and low TiO₂ contents (<0.27 wt.%) of chromite grains, and negative slope of C1-normalized PGE pattern of chromitites from Os to Pd, with a total PGE contents ranging between 111 to 400 ppb, all suggest crystallization from boninite melt generated by re-melting of already depleted mantle source. Measured ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os ratio of the mantle peridotite (0.12926) is very close to PUM value (0.1296), whereas the ultramafic cumulates (0.13243–0.13885) and mafic cumulates (0.15828–0.26263) are represented by higher ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os ratios. Most of the chromitite samples have ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os ratios (0.12811–0.12949) lower than the PUM value whereas one chromitite sample has higher ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os value of 0.13226. Re-Os isotopic data obtained from the ophiolitic rocks and chromitites yielded and isochron age of 85.8±3.6 Ma (MSWD = 0.92) with an initial ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os ratio of 0.12938.

Assumption of the ~240 Ma for the opening of Neo-Tethys ocean and the depletion of all Re during the related melting of PUM like mantle (¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os = 0.1296) will result ¹⁸⁷Os/¹⁸⁸Os ratio of 0.1279 for the melting residue. The higher calculated initial Os isotopic ratios of the cumulate rocks (0.12933–0.13159) and chromitite samples (0.12796–0.13219) may suggest that a significant amount of ¹⁸⁷Os contributed to the SSZ-type melt responsible for the formation of chromitites and cumulate rocks of the Mersin ophiolite.

Keywords: Mersin ophiolite, mantle peridotite, Re-Os isotope, chromitite, cumulate rocks

This study was supported by TUBITAK project #109Y219.